

ฉบับส่งสื่อมวลชน

กระแสการลงทุนของโลกหลังโควิดจากการปรับซัพพลายเชนครั้งใหญ่ ไทยได้อานิสงส์จากการต่อยอดอุตสาหกรรมเดิม คาดทุนต่างชาติไหลเข้า เพิ่ม 1.1-1.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ

CURRENT ISSUE

ปีที่ 27 ฉบับที่ 3218

วันที่ 6 พฤษภาคม 2564

กระแสการลงทุนของโลกหลังโควิดจะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนซัพพลายเชนครั้งใหญ่ เนื่องจากโควิดทำให้บริษัทข้ามชาติในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ตระหนักถึงความเปราะบางของซัพพลายเชนโลก ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาที่จุดหนึ่งจุดใดของซัพพลายเชน (เช่น เมื่อรัฐบาลจีนประกาศปิดเมืองอู่ฮั่น) ปัญหาจะสามารถลุกลามจนทำให้ต้องยุติการผลิตตลอดทั้งซัพพลายเชนได้ ประกอบกับกระแสสงครามการค้าและเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐฯ และจีน ที่ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น ทำให้บริษัทข้ามชาติหันมากระจายความเสี่ยงออกจากจีน และสร้างซัพพลายเชนใหม่ที่มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวมากขึ้น หรือที่เราเรียกว่า “Agile Supply Chain” **เทรนด์โลกหลังโควิดจะทำให้เกิดกระแส Reshoring หรือกระแสเจ้าของเทคโนโลยีขั้นสูงย้ายโรงงานกลับประเทศในการผลิตสินค้านวัตกรรม ร่วมกันกับกระแส Diversification หรือกระแสการสร้างฐานการผลิตและซัพพลายเชนใหม่สำหรับการผลิตสินค้ากระแสหลัก** ทั้งนี้ เพื่อกระจายความเสี่ยงในกรณีฉุกเฉิน และป้องกันการกระจุกตัวของซัพพลายเชนโลกไม่ให้รวมอยู่ในประเทศใดประเทศหนึ่ง (เช่น จีน) เหมือนที่เคยเป็นมา

ในปีที่ผ่านมา รัฐบาลญี่ปุ่นประกาศตั้งงบประมาณให้เงินอุดหนุน 2.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ เพื่อให้บริษัทข้ามชาติญี่ปุ่นกระจายความเสี่ยงออกจากจีน โดยให้เงินอุดหนุนทั้งในกรณีการย้ายฐานการผลิตกลับไปญี่ปุ่น และการย้ายฐานการผลิตเข้ามาในอาเซียน ราวครึ่งหนึ่งของบริษัทที่ได้รับเงินอุดหนุนได้ตัดสินใจเข้าไปลงทุนในเวียดนาม ที่เหลืออีกครึ่งหนึ่งเลือกลงทุนในประเทศอาเซียนต่าง ๆ เช่น ไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย จึงทำให้เห็นชัดเจนว่าเวียดนามมีความสามารถในการดึงดูดเม็ดเงินลงทุนต่างชาติใหม่ ๆ ได้ดีกว่า **ในความเป็นจริง หากมองในมุมของเม็ดเงินลงทุนไหลเข้าเพียงอย่างเดียว ประเทศไทยยังได้รับเงินลงทุนจากต่างชาติมากกว่าเวียดนามอยู่ โดยในช่วงปี 2561-2563 ไทยได้รับเงินลงทุนจากต่างชาติไหลเข้ารวม 1.8 แสนล้านเหรียญสหรัฐ ในขณะที่เวียดนามได้รับเงินลงทุนจากต่างชาติไหลเข้ารวม 1.0 แสนล้านเหรียญสหรัฐ แต่เมื่อพิจารณาถึงเม็ดเงินลงทุนต่างชาติไหลเข้าในภาคอุตสาหกรรม เวียดนามได้รับเงินลงทุนจากต่างชาติมากกว่าไทยเกิน 2 เท่า โดยในช่วงปี 2561-2563 เวียดนามได้รับเงินลงทุนไหลเข้าในภาคอุตสาหกรรมรวม 5.5 หมื่นล้านบาท ในขณะที่ไทยได้รับเงินลงทุนไหลเข้าในภาคอุตสาหกรรมเพียง 2.4 หมื่นล้านบาท** ทั้งนี้ เนื่องจากเม็ดเงินลงทุนของต่างชาติในไทยส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในภาคอุตสาหกรรม แต่อยู่ในธุรกิจอื่น ๆ เช่น เงินลงทุนของต่างชาติในธุรกิจการเงินการธนาคาร อสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจนำเข้าส่งออก ซึ่งแนวโน้มการลงทุนของต่างชาติในธุรกิจนอกเหนือจากภาคอุตสาหกรรมยังคงเติบโตได้ดีพอสมควร ในส่วนเม็ดเงินลงทุนของต่างชาติในภาคอุตสาหกรรมไทยระยะหลัง ๆ มีแนวโน้มปรับตัวลดลง ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า **ความท้าทายที่แท้จริงของประเทศไทยจึงอยู่ที่การดึงดูดเม็ดเงินลงทุนจากต่างชาติในภาคอุตสาหกรรม**

ในกระแสเทรนด์โลกหลังโควิด ประเทศไทยควรได้รับอานิสงส์จากกระแส Diversification เพราะประเทศไทยคือหนึ่งในทางเลือกสำหรับการสร้างฐานการผลิตใหม่ เพื่อกระจายความเสี่ยงซัพพลายเชนออกจากจีน อย่างไรก็ตาม ในการตั้งฐานการผลิตในอาเซียน บริษัทข้ามชาติต่าง ๆ มีทางเลือกที่จะตั้งฐานการผลิตในประเทศใดก็ได้ในอาเซียน ตามที่บริษัทเห็นว่าเหมาะสม ศูนย์วิจัยกสิกรไทยมองว่า ปัจจัยที่บริษัทข้ามชาติใช้ในการเลือกฐานการผลิตใหม่ คือ (1) ขนาดของตลาดในประเทศที่ลงทุน เพื่อจะได้สามารถผลิตแล้วขายสินค้าโดยตรงในตลาดนั้น (2) การเข้าถึงตลาดในประเทศที่สาม ในกรณีที่เกิดเพื่อการส่งออก ซึ่งการมีความตกลงทางการค้าในตลาดที่หลัก ๆ ของโลกสามารถสร้างความได้เปรียบเพื่อดึงดูดเม็ดเงินลงทุนได้ (3) ต้นทุนใน

การผลิต ซึ่งรวมถึงต้นทุนแรงงาน จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยเหล่านี้กับประเทศคู่แข่งในอาเซียน ประเทศไทยไม่สามารถแข่งขันด้านขนาดของตลาดกับประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนามได้ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังไม่ได้เข้าร่วม CPTPP และยังไม่มีความตกลงทางการค้ากับ EU และ กลุ่มประเทศยูเรเชีย (กลุ่มประเทศเคยอยู่ในสหภาพโซเวียตเดิม) แต่มีต่อทางสิทธิประโยชน์จากความตกลงทางการค้าจึงไม่เท่ากับเวียดนาม ท้ายที่สุด ประเทศไทยมีค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำสูงกว่าประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม และมาเลเซีย จึงไม่สามารถแข่งขันต้นทุนแรงงานได้

ตาราง 1 ปัจจัยที่บริษัทข้ามชาติใช้ในการเลือกฐานการผลิตใหม่ ท่ามกลางกระแส Diversification

	ขนาดของตลาด จำนวนประชากร (ล้านคน)	การเข้าถึงตลาดใน ประเทศที่สามผ่านความ ตกลงทางการค้า	ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ (เหรียญสหรัฐ ต่อ เดือน)	สัดส่วนเงินทุนไหลเข้า สุทธิต่อ GDP (ค่าเฉลี่ย 5 ปี)
อินโดนีเซีย	270	RCEP	183	1.8%
ฟิลิปปินส์	109	RCEP	281	2.1%
เวียดนาม	97	RCEP, CPTPP, EU-Vietnam FTA, Eurasian-Vietnam FTA	132-190	6.0%
ไทย	70	RCEP	271-291	1.3%
มาเลเซีย	30	RCEP, CPTPP	245	3.1%

ที่มา: CEIC, World Bank, World Economic Forum (The Global Competitiveness Report 2019) Compiled by Kasikorn Research Center

ถึงแม้ว่าไทยจะไม่สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งในอาเซียนได้ในด้านขนาดของตลาด สิทธิประโยชน์ทางการค้า และค่าจ้างแรงงาน แต่ประเทศไทยก็ยังมีจุดแข็งอยู่ที่สิทธิประโยชน์ทางภาษีในการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง โครงสร้างพื้นฐานที่ครบครัน และซัพพลายเชนที่ครบวงจรในอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในบางประเภทสินค้า เนื่องจากอุตสาหกรรมเหล่านี้มีซัพพลายเชนที่สลับซับซ้อน ไม่สามารถสร้างขึ้นใหม่ได้ภายในช่วงเวลาไม่กี่ปี จึงทำให้นักลงทุนต่างชาติบางส่วนยังคงเลือกประเทศไทยเป็นฐานการผลิตในภูมิภาคอาเซียนอยู่ และเมื่อประกอบกับเทรนด์โลกหลังโควิดที่จะเกิดการกระจายความเสี่ยงออกจากจีน โดยการสร้างซัพพลายเชนครบวงจรในแต่ละภูมิภาคมากขึ้น ประเทศไทยจะได้รับอานิสงค์จากการปรับเปลี่ยนซัพพลายเชนและการย้ายฐานการผลิต ดังต่อไปนี้

- **อุตสาหกรรมยานยนต์** เมื่อเทคโนโลยียานยนต์เปลี่ยนผ่านจากระบบสันดาปภายใน มาเป็นระบบรถไฟฟ้าไฮบริด และรถไฟฟ้าปลั๊กอินไฮบริด ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของรถยนต์สันดาปภายใน ประเทศไทยจึงอาศัยจุดแข็งที่เราเป็นฐานการผลิตและผู้ส่งออกรถยนต์สันดาปภายในอันดับหนึ่งในอาเซียน ดึงดูดเม็ดเงินลงทุนในเทคโนโลยีขั้นสูงของอุตสาหกรรมยานยนต์นี้ไว้ได้ ประกอบกับบริษัทผลิตรถยนต์ต่างชาติกำลังปรับเปลี่ยนซัพพลายเชนให้ยืดหยุ่นคล่องตัวมากขึ้น จึงเกิดการลงทุนในแพลตฟอร์มร่วม ซึ่งสามารถใช้ร่วมกันกับรถไฟฟ้าไฮบริด และรถไฟฟ้า 100% (Battery Electric Vehicle, BEV) ได้ ดังนั้น อนาคตหลังโควิดเมื่อรถไฟฟ้า BEV กลายเป็นสินค้ากระแสหลักที่นิยมในตลาดมากขึ้น ประเทศไทยจะสามารถดึงดูดเม็ดเงินลงทุนในการประกอบรถไฟฟ้า BEV และผลิตชิ้นส่วนต่าง ๆ เช่น เซ็นเซอร์ในถุงลมหม้อรถ เอาไว้ได้ ปัจจุบัน

บริษัทยักษ์ใหญ่ต่างชาติต่าง ๆ ก็ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนในรถไฟฟ้า BEV เรียบร้อยแล้ว จากการวิเคราะห์ฐานข้อมูลการอนุมัติการลงทุนของ BOI ศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดว่าในอีก 3 ปีข้างหน้า การลงทุนในอุตสาหกรรมยานยนต์จะเพิ่มขึ้นจากเดิม 17-20% คิดเป็นมูลค่าประมาณ 800-1,000 ล้านดอลลาร์

- **อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์** เมื่อเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านกำลังเปลี่ยนไปเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ ประเทศไทยจึงอาศัยจุดแข็งจากการเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกเครื่องปรับอากาศอันดับสองของโลก (รองจากจีน) ตลอดจนการเป็นผู้ประกอบชิปและเซ็นเซอร์อันดับต้น ๆ ในภูมิภาค ดึงดูดเม็ดเงินลงทุนในการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะเอาไว้ได้ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกฮาร์ดดิสก์อันดับสองของโลก (รองจากจีน) ซึ่งแม้ว่าความต้องการฮาร์ดดิสก์สำหรับผู้บริโภคจะเริ่มอิ่มตัวแล้ว แต่ความต้องการฮาร์ดดิสก์สำหรับผู้ประกอบการ (Enterprise HDD) ยังคงเพิ่มขึ้นตามเศรษฐกิจดิจิทัลที่ขยายตัวอย่างก้าวกระโดดในช่วงวิกฤตโควิด ประเทศไทยเองก็ดึงดูดเม็ดเงินลงทุนในการผลิตฮาร์ดดิสก์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดการณ์ว่าในอีก 3 ปีข้างหน้า การลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์จะเพิ่มขึ้นจากเดิม 8-10% คิดเป็นมูลค่าประมาณ 300-400 ล้านดอลลาร์

กล่าวโดยสรุป กระแสการลงทุนของโลกหลังโควิดจะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนซัพพลายเชนจากรูปแบบห่วงโซ่การผลิตโลกที่มีจีนเป็นศูนย์กลาง มาเป็นห่วงโซ่การผลิตในระดับภูมิภาคกระจายตัวทั่วโลก ศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดการณ์ว่า ประเทศไทยจะได้รับเม็ดเงินลงทุนต่างชาติไหลเข้าเพิ่มขึ้นรวมประมาณ 1,100 - 1,400 ล้านดอลลาร์ ในช่วงปี 2564-2566 หรือเพิ่มขึ้นเพียง 0.7 - 0.8% เมื่อเทียบกับเม็ดเงินลงทุนต่างชาติของไทยในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (ปี 2561-2563) โดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ไทยมีซัพพลายเชนครบวงจรอยู่แล้ว ในระยะยาว ประเทศไทยยังต้องเผชิญความท้าทายในการรักษาเม็ดเงินลงทุนต่างชาติในอุตสาหกรรมหลักเหล่านี้ เนื่องจากกระแส Diversification จะทำให้มีฐานการผลิตในภูมิภาคต่าง ๆ เพิ่มขึ้นทั่วโลก เช่น การตั้งฐานการผลิตที่เม็กซิโกเพื่อตอบโต้ภัยตลาดในภูมิภาคอเมริกาเหนือ หรือ การตั้งฐานการผลิตในยุโรปตะวันออกเพื่อตอบโต้ภัยตลาดยุโรป จึงทำให้เม็ดเงินลงทุนต่างชาติถูกกระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้ไทยอาจได้รับเม็ดเงินลงทุนในการผลิตสินค้ากระแสหลักลดลงในอนาคต นอกจากนี้ กระแส Reshoring หรือกระแสเจ้าของเทคโนโลยีขั้นสูงย้ายโรงงานกลับประเทศในสินค้านวัตกรรมจะเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้โอกาสในการดึงดูดเม็ดเงินลงทุนต่างชาติในเทคโนโลยีขั้นสูงหรือสินค้านวัตกรรมจะมีน้อยลงตามลำดับ ดังนั้น ในระยะต่อไป ทางออกที่ยั่งยืนในการพัฒนาประเทศไทยคือการมีเทคโนโลยีขั้นสูงเป็นของตัวเอง ปัจจุบันบริษัทชั้นนำของไทยก็พยายามมุ่งสู่ธุรกิจที่สร้างนวัตกรรมมากขึ้น เช่น มีการร่วมทุนกับบริษัทผู้ผลิตรถยนต์จากจีนเพื่อรับถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและขยายตลาดในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม การร่วมทุนเพื่อเป็นเจ้าของร่วมในนวัตกรรมเป็นการแก้ปัญหาเพียงชั่วคราว ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรม และยกระดับศักยภาพของประชากรไทยในอนาคต

ตาราง 2 เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment) ของไทยและเวียดนาม

	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2558- 2560	2561- 2563	อัตราการ เปลี่ยนแปลง
เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (สุทธิ) Foreign Direct Investment (Net Inflow) – ล้านเหรียญสหรัฐ									
ไทย	8,928	3,486	8,285	13,186	4,817	-4,764	20,699	13,238	-36%
เวียดนาม	11,800	12,600	14,100	15,500	16,120	14,453*	38,500	46,073	20%
เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (เงินทุนไหลเข้า) Foreign Direct Investment (Inflow) – ล้านเหรียญสหรัฐ									
ไทย	55,599	56,906	57,104	60,261	59,198	56,546	169,609	176,005	4%
เวียดนาม**	22,757	24,373	35,884	35,466	38,019	28,530	83,014	102,015	23%
เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (เงินทุนไหลเข้า) ในภาคอุตสาหกรรม Foreign Direct Investment (Inflow) in Manufacturing Sector – ล้านเหรียญสหรัฐ									
ไทย	9,514	8,273	6,801	9,736	8,901	5,789	24,589	24,426	-1%
เวียดนาม**	15,233	15,539	15,876	16,588	24,562	13,601	46,648	54,751	17%
เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (เงินทุนไหลเข้า) นอกเหนือภาคอุตสาหกรรม Foreign Direct Investment (Inflow) in Non-Manufacturing Sector – ล้านเหรียญสหรัฐ									
ไทย	46,084	48,633	50,303	50,526	50,297	50,756	145,020	151,579	5%
เวียดนาม**	7,524	8,834	20,008	18,878	13,457	14,929	36,366	47,264	30%

ที่มา: CEIC, Bank of Thailand, Foreign Investment Agency of Vietnam Compiled by Kasikom Research Center * ข้อมูลตั้งแต่ไตรมาสแรก-กันยายน 2563 หลังจากรับ
ประมาณการโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย ** ใช้ข้อมูล Foreign Registered Capital เป็น proxy ของ Foreign Direct Investment (Inflow)

ตาราง 3 เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (เงินทุนไหลเข้า) แบ่งรายอุตสาหกรรม

	2558-2560	2561-2563	2564-2566	การเปลี่ยนแปลง
Foreign Direct Investment (Inflow)	169,609	176,005	177,152-177,378	1,147-1,373
(1) Manufacturing	24,589	24,426	25,573-25,799	1,147-1,373
-Machinery and Automotive	5,216	4,869	5,697-5,843	828-974
-Electrical and Electronics	3,211	3,992	4,311-4,391	319-399
-Other	16,162	15,566	15,566	0
(2) Non-Manufacturing	145,020	151,579	151,579	0

ที่มา: Bank of Thailand, BOLI, Compiled by Kasikom Research Center คาดการณ์โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

Disclaimers

รายงานวิจัยนี้จัดทำโดยบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด ("KResearch") เพื่อเผยแพร่เป็นการทั่วไป โดยอาศัยแหล่งข้อมูลสาธารณะหรือข้อมูลที่เชื่อใจได้ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลง
ได้ในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้ KResearch มีอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม ความครบถ้วนสมบูรณ์ หรือความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดังกล่าว และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ชวน
เสนอแนะ ให้คำแนะนำ หรือมุ่งใจในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการใดๆ แต่อย่างใด ดังนั้น ท่านควรศึกษาข้อมูลด้วยความระมัดระวังและใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจใดๆ KResearch จะไม่รับผิดชอบ
ในความเสียหายใดที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว

ข้อมูลใดๆ ที่ปรากฏในรายงานวิจัยนี้ถือเป็นทรัพย์สินของ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) การนำข้อมูลดังกล่าว (ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน) ไปใช้ต้องแสดงข้อความถึงสิทธิความเป็น
เจ้าของแก่ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) หรือแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นๆ ทั้งนี้ ท่านจะไม่ทำซ้ำ ปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไข ส่งต่อ เผยแพร่ หรือกระทำการใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการ
การค้า โดยไม่ได้รับอนุญาตล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรจาก KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี)